

KUNGLIGA BOKBAND

CENTRALANTIKVARIATET
KATALOG 89

CENTRALANTIKVARIATET

Österlånggatan 53 | 111 31 Stockholm | +46 8 411 91 36
www.centralantikvarietet.se | info@centralant.se
Bankgiro 585-2389

Medlem i Svenska antikvariatföreningen
Member of ILAB

CENTRALANTIKVARIATET

K A T A L O G 89

KUNGLIGA
BOKBAND

UR VICTOR VON STEDINGKS

BIBLIOTEK

STOCKHOLM MMXXIV

FÖRORD

”Att samla bokband med kunglig proveniens har varit stimulerande ur många synpunkter. Oftast är de kungliga bokbanden bundna av kända mästare och därför representativa för bokbindarekonsten genom tiderna.” Så skriver Victor von Stedingk själv om sitt intresse för kungliga band i artikeln ”Några band i mitt bibliotek med svenska kungliga pärmexlibris”, som publicerades i *Svenska Exlibrisföreningens årsbok* 1957–58.

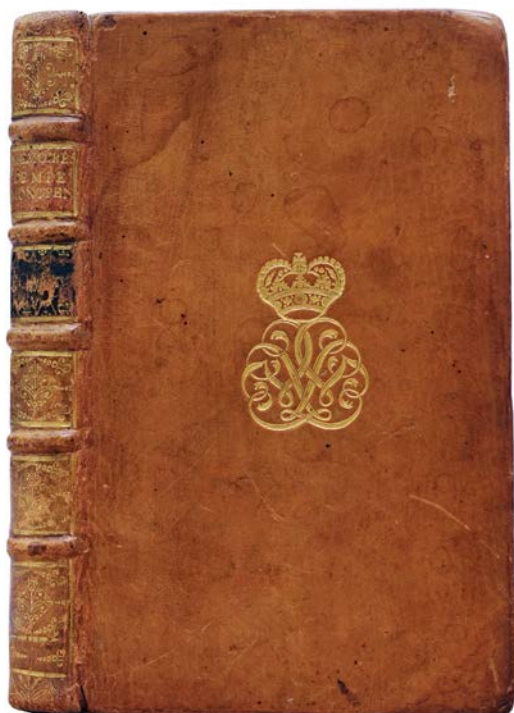
Ett urval av dessa svenska kungliga band, tillsammans med ett danskt och några franska kungligt relaterade band, återfinns här i vår tredje katalog med böcker ur biblioteket. Tidsmässigt spänner sig de svenska banden från drottning Lovisa Ulrika till Gustav V, med viss tyngdpunkt på Gustav III och gustavianerna, och katalogen kan utifrån denna aspekt också sägas komplettera katalogen med krigsbyten ur biblioteket, där det fanns böcker ur Sigismunds och drottning Kristinas bibliotek.

Av naturliga skäl är de huvudsakliga referensverken i denna katalog Arthur Sjögren *Svenska kungliga och furstliga bokägarmärken inklusive dedikations- och donationsexlibris*, Stockholm 1915, och första delen av C. M. Carlander *Svenska bibliotek och ex-libris*, Stockholm 1904.

I denna katalog återfinns till skillnad mot de tidigare även några böcker som inköpts av Victors son Lars Victor von Stedingk.

Trevlig läsning

Mats Petersson

[1]

1. [LOVISA ULRIKA]

MONPENSIER, Anne Marie Louise d'Orleans. *Memoires de mademoiselle de Monpensier, fille de Gaston d'Orléans, frere de Louis XIII. Roi de France*. Nouvelle edition. Tome quatriéme. Amsterdam, J. Wetstein & G. Smithe, 1735. 12:o. (2),+ 251 s. Enstaka småfläckar. Fint ljusbrunt skinnband, rikt gulddornegrad rygg med upphöjda bind och röd resp. blå titel- och deltiteletikett, röda snitt. Med Lovisa Ulrikas förgyllda pärmstämpel på frampärmen. Ur Victor von Stedingks bibliotek med exlibris. 4500:–

Pärmstämpel med krönt monogram under kunglig krona (Sjögren 2, fig. 132). Denna pärmstämpel finns i många varianter.

Drottning Lovisa Ulrika (1720–82) som var gift med Adolf Fredrik hade ett stort bibliotek som innehöll mycket romaner och historia. Många böcker hade hon tagit med sig från Preussen och denna pärmstämpel ska, enligt Carlander, ha använts redan i Berlin.

Boken är fjärde delen av sju i en senare upplaga av de postumt publicerade memoarerna av Anne Marie Louise d'Orleans, brorsdotter till Ludvig XIII och hertiginna av Monpensier (1627–93). Memoarerna, som publicerades första gången 1729, är en spännande läsning om hertiginnans dramatiska och självständiga liv i Ludvig XIV:s Frankrike som säkert tilltalade Lovisa Ulrika. Exemplet har enligt Victor von Stedingk i sin artikel om sina kungliga band gått i arv i familjen. ”Kanske är den ett minne från den tid, då min farfars farfar tjänstgjorde som kammarherre hos drottningen”.

2. [GUSTAV III]

Acta Academiae Scientiarum Imperialis Petropolitanae pro anno MDCCLXXVII. Pars Prior. Sankt Petersburg [Petropoli], typis Academiae Scientiarum, 1778. 4to. (2),+ X,+ 100 s.+ 4 utvikbara grav. planscher,+ 384 s.+ 12 utvikbara grav. planscher [nr. 1–13]. Titelbladet med grav. vinjett. Tryckt på bättre papper. Litet stänk s. 227. Praktfullt rött samtida marokängband, rikt guldornerad rygg med upphöjda bind och med ljusgrön resp. mörkgrön titel- och deltiteletikett, pärmarna med förgylld ram och blomgirlinger i hörnen, helt guldsnitt och fina marmorerade försättsblad (Christopher Schneidler⁹). Ryggen något blekt. Med Gustav III:s förgyllda stora pärmstämpel på frampärmerna och bakpärmerna med ”BIBLIOTHEKET PÅ DROTNINGHOLM” i guld. Med Kungliga bibliotekets ”duppl”-markering i blyerts och dupl-blåstämpel. Ur Lars Victor von Stedingks bibliotek. 200000:–

Praktexemplar ur Gustav III:s bibliotek av Ryska Vetenskapsakademiens handlingar för första halvåret 1777 då Gustav III anonymt under namnet Monsieur le Comte de Gothland besökte Akademien i Sankt Petersburg! Pärmstämpeln med det lilla riksvapnet tre kronor med Serafimerordens kedja under kunglig krona (Sjögren 27–28, fig. 166 & 168) från biblioteket på Drottningholm. Drottningholmsbiblioteket införlivades med Kungliga biblioteket 1863 varifrån detta exemplar har sålts på en av dess dublettutförsäljningar. Bandet har ansetts bundet av Christopher Schneidler (1721–87) och finns avbildat som nr 125 i utställningskatalogen *Katarina den stora & Gustav III*, Nationalmuseum 1998, s. 167. Detta band skiljer sig dock i många detaljer från bandet i nästa post både vad gäller stämplarna och försättsblad, och kan istället mycket väl vara bundet i Sankt Petersburg. Sedan har man vid bindandet av nästa band haft detta som förlaga.

Sommaren 1777 besökte Gustav III, inkognito under namnet Greven av Gotland, Katarina den stora och Sankt Petersburg. Målsättningen var att förbättra relationen till kusin Katarina och kanske i förlängningen att skapa en allians. Han anlände den 16 juni (5 gamla stilen) och besökte flera kulturinstitutioner som Konstakademien, regementen och militära inrättningar. Den 4 juli (23 juni g.s.) besökte han även den Ryska Vetenskapsakademien. Eftersom han var där inkognito avvisade han den för honom avsedda hedersplatsen och slog sig ned på en av platserna för utländska gäster. Alla ledamöter var närvarande och sessionen inleddes med ett föredrag av Peter Simon Pallas om uppkomsten av de ryska bergskedjorna. Vid sidan av föredragen fick kungen även en rundvandring vilket avslutades i akademiens tryckeri. I inledningen till handlingarna redovisas för kungens besök och de två av honom bevistade föreläsningarna återfinns förstås: ”Discours prononcé par Mr. de Domaschnef le 23 juin 1777, dans l’assemblée de l’Académie Impériale des Sciences que Monsieur le Comte de Gothland honora de sa présence.” (s. 12) och ”Observations sur la formation des montagnes & les changemens arrivés au Globe, particulièrement à l’égard de l’Empire de Russie; par Mr. P. S. Pallas lues le 23 Juin 1777 à l’assemble de l’Académie Impériale des Sciences, que Monsieur le Comte de Gothland daigna illustrer de Sa présence” (s. 21).

Bandet innehåller även ett föredrag av Petrus Jonas Bergius ”Ledum buxifolium, nova ex America septentrionali allata plantae species; quam descriptione atque icone illustravit” (s. 213–214) och ett av Anders Johan Lexell från Finland. Annars dominerar matematikern Leonard Euler d.ä. Både Pallas, Euler och Lexell mottog av Gustav III efter besöket var sin guldmedalj över Vasa hovrätts instiftande. (Se Greven av Gotland besöker S:t Petersburg i *Katarina den stora & Gustav III* s. 153ff.) Fyra av gravyerna föreställer olika sälar och hör till I. Lepechins fördrag ”Phocarum species descripta” (s. 257–266). Det är första halvan av första årgången av Ryska Vetenskapsakademiens handlingar.

3. [GUSTAV III]

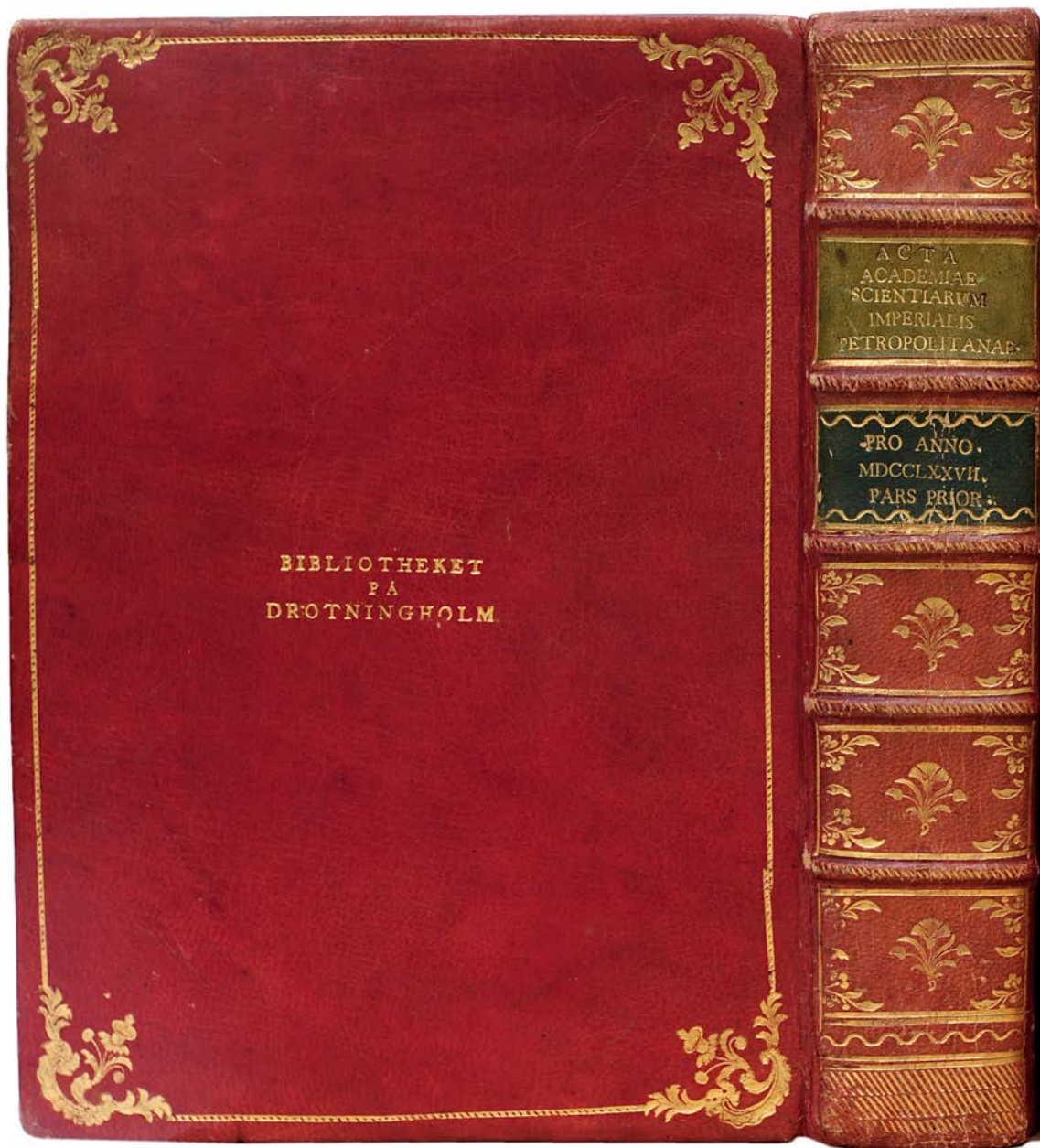
Acta Academiae Scientiarum Imperialis Petropolitanae pro anno MDCCLXXIX. Pars Posterior. Sankt Petersburg [Petropoli], typis Academiae Scientiarum, 1783. 4to. (6),+ 28,+ 414 s.+ 19 grav. utvikbara planscher [nr 1–18],+ 3 utvikbara tryckta tabeller. Titelbladet med grav. vinjett. Praktfullt rött marokängband, rikt guldornerad rygg, med upphöjda bind och ljusgrön resp. mörkgrön titel- och deltiteletikett, pärmarna med guldrum och blomgirlinger i hörnen, helt guldsnitt och fina marmorerade försättsblad (Christopher Schneider). Med Gustav III:s förgyllda stora pärmstämpel på frampärmen och bakpärmen med ”BIBLIOTHEKET PÅ DROTNINGHOLM” i guld. Med Kungliga bibliotekets ”duppl”-markering i blyerts och dupl-blåstämpel. Ur Lars Victor von Stedingks bibliotek. 50000:–

Praktexemplar från Gustav III:s bibliotek av Ryska Vetenskapsakademiens handlingar, andra delen av årgång tre vilken behandlar andra halvåret 1779. Pärmstämpeln med lilla riksvapnet tre kronor med Serafimerordens kedja under kunglig krona (Sjögren 27–28, fig. 166 & 168) från biblioteket på Drottningholm. Drottningholmsbiblioteket införlivades med Kungliga biblioteket 1863, varifrån detta exemplar har sålts vid en av KB:s dublettutförsäljningar. Bandet är bundet av Christopher Schneider och finns avbildat som nr 125 i utställningskatalogen *Katarina den stora & Gustav III*, Nationalmuseum 1998, s. 167. Denna del av handlingarna innehåller bl.a. två föredrag av Peter Simon Pallas ”Descriptiones plantarum Sibiriae peculiarium” (s. 247) och ”Capra Caucasica, E. schedis vel. A. I. Güldenstaedt redigente” (s. 273), ett av J. G. Georgi, ”Scrutamen chemicum lichenum parasiticorum” (s. 282), ett av Condorcet ”Sur les fonctions indéfinies” och två av Anders Johan Lexell från Finland.

4. [GUSTAV III]

DURIVAL, Nicolas. *Description de la Lorraine et du Barrois. Par M. Durival l'ainé.* 1–3. Nancy, chez la veuve Leclerc, 1778–79. 4:o. (2),+ xxi,+ (1),+ 392 s.+ gränskolorerad utvikbar grav. karta; (2),+ xii,+ 394,+ (1) pp.+ grav. plansch; (2),+ 459 s. Titelbladen till del två och tre med graverade vinjetter. Samtida marmorerade skinnband, rikt guldornerade ryggar med upphöjda bind och röda resp. gröna titel- och deltiteletiketter, röda snitt. Tre volymer, ryggarna något nötta upp- och nedtill. Med Gustav III:s förgyllda pärmstämpel på samtliga band. Biblioteksignum på frampärmarnas insidor för Kungliga biblioteket på Stockholms slott och med ”Dupl” markering med blyerts. Med blyertsanteckningar från Björck och Börjesson. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med hans blyertsnoteringar på första delens försättsblad. 22000:–

Pärmstämpeln med lilla riksvapnet tre kronor med Serafimerordens kedja under kunglig krona (Sjögren 27, fig. 166). Detta pärmexlibris förekommer både omgivet av en rokokoram eller som här ensamt. Ensamt finns det även med ”HAGA” resp. ”Drottningholm” på bakpärmen, så dock ej här. Enligt Björck & Börjesson, som sålde sviten i sin katalog 250 (nummer 503, antagligen såld till von Stedingk), kommer banden från Haga. Mer sannolikt är dock att de stått på kungliga slottet i Stockholm (se även Carlander I, s. 24, kategori 3.) Bokbindare är hovbokbindare Christopher Schneider, jmf Rudbeck II, s. 59.

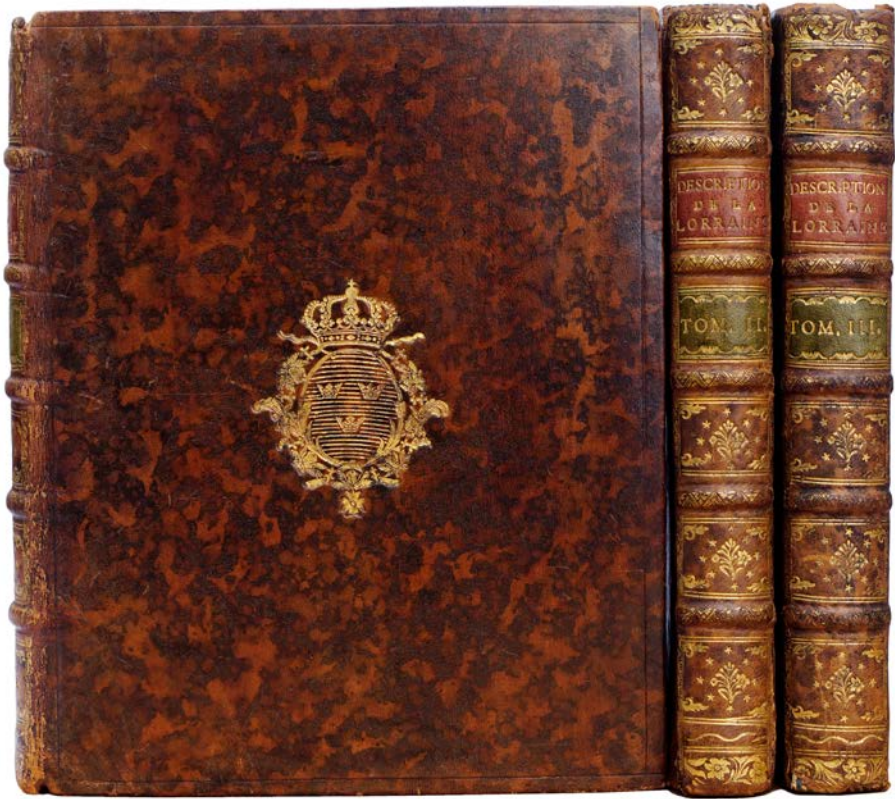
BIBLIOTHEKET
PA
DROTNINGHOLM

ACTA
ACADEMIAE
SCIENTIARUM
IMPERIALIS
PETROPOLITANAE.

PRO ANNO.
MDCLXXVII.
PARS PRIOR.

[4]

Gustav III hade ett stort bibliotek, Carlander nämner 14500 band. Dessa stod uppställda på Stockholms slott, Drottningholm och på lustslotten Haga och China. Samtliga utom böckerna på Drottningholm skänktes av Gustav IV Adolf till Kungliga biblioteket. Därifrån har sedan vid olika dublettförsäljningarna böcker sålts ur hans bibliotek, bl.a. dessa.

Nicolas Luton Durival (1713–95) var en fransk lokalhistoriker som ägnade sitt liv åt Lorrains historia och geografi. Detta verk *Description* är hans främsta arbete och sammanfattar all hans tidigare forskning. Det ansågs länge vara en förebild för denna typ av topografisk historia. En fjärde del utkom 1783 men saknas här. Den lär ofta saknas och enligt uppgift såldes restupplagan av fjärde delen under revolutionen till en speceriehandlare, sannolikt som omslagspapper. Durival var även vän med Diderot och medverkade i encyklopedien.

5. [SOFIA ALBERTINA]

RAYNAL, Guillaume Thomas. *Histoire philosophique et politique, des établissements & du commerce des Européens dans les deux Indes*. 1–7. Maestricht, Jean-Edme Dufour, 1775. 8:o. Med porträtt, sju graverade frontespiser och sju stora utvikbara graverade kartor. Tredje delen med fuktspår och ett blad

löst. Samtida marmorerade skinnband, rikt guldornerade något nötta ryggar med röda resp. gröna titel- och deltiteletiketter, röda snitt. Sju volymer. Med Sofia Albertinas förgyllda pärmstämpel på samtliga volymer. Första bandet med Gustaf Stenbocks namnteckning på försättsbladet tillsammans med en bläckanteckning på franska att boken är en present från Sofia Albertina 1792, samt med en senare anteckning att boken köpts av Fredrik Ph. Klingspor. Med Carlanders exlibris i samtliga volymer och ur Victor von Stedingks bibliotek, med exlibris i del sju. En komplett kollationering av verket finns. 35000:–

Pärmstämpel med krönt monogram under kunglig krona (Sjögren 1, fig. 198). Sofia Albertina (1753–1829) hade enligt Carlander ett stort och fint bibliotek, vilket fortfarande till stor del finns bevarat fast nu i Berlin. Efter hennes död ärvdes biblioteket av hennes hovdam (eventuellt halvsyster!) Lolotte Stenbock, född Forsberg och gift med Gustaf Stenbock, och hennes son Magnus Stenbock (1800–1781). Magnus Stenbock förde där-efter samlingarna till Torsjö slott i Skåne. Föreliggande verk har dock uppenbarligen skänkts till Gustav Stenbock redan 1792, och har alltså troligen inte följt med till Torsjö. Gustav Stenbock (1764–1833) blev kavaljer hos Sofia Albertina redan 1783 och blev efter att ha tagit avsked från armén och fallit i onåd hos Gustav III 1796 förste stallmästare hos henne. Han och Lolotte gifte sig 1799. Hans ekonomi var notoriskt urusel och han sålde dessa böcker till boksamlaren Fredrik Philip Klingspor (1761–1832), vars bibliotek såldes på auktioner först 1823 och sedan efter hans död 1832. Bokhistorikern C. M. Carlander sålde sitt stora bibliotek på auktion 1892. I första delen finns även blyertsanteckningar av G. O. Adelborg på Björck & Börjesson, varifrån Victor von Stedingk antagligen köpt dem.

Mycket fin proveniens på abbé Raynal's viktiga och enormt populära bok om handel och slaveri, vilken trycktes i många upplagor. Detta är den sjätte tryckningen av andra upplagan. De sju gravyrerna efter Eisen är graverade av Baquoy, de Launay, Masquelier och Née, och kartorna är som alltid delvis dubblerade. Ett verk som det var viktigt att ha i sitt bibliotek. Historikern och upplysningsfilosofen Wilhelm Thomas Raynal (1713–96) kritiserar här europeernas behandling av folken utanför Europa och framförallt i Afrika och den fick stor betydelse för abolitioniströrelsen och slaveriets avskaffande. Första upplagan kom 1770 och gavs ut i nya upplagor ända till 1843. www.abe-raynal.org 1775:22. Cohen DeRicci s. 854.

6. [SOFIA ALBERTINA]

TRESSAN, Louis-Élisabeth de la Vergne, comte de. *Corps d'extraits de romans de chevalerie; par M. le Comte de Tressan, de l'Academie Française.* 1–4. Paris, chez Pissot, 1782. 12:o. Samtida marmorerade skinnband, rikt guldornerade ryggar med röda resp. gröna titel- och deltiteletiketter, röda snitt. Fyra volymer. Med Sofia Albertinas förgyllda pärmstämpel på samtliga volymer. Första bandet med Gustaf Stenbocks anteckning på franska att boken är en present från Sofia Albertina 1794, samt att den givits som present från honom till sonen Magnus Albert Stenbock 1824. Ur Victor von Stedingks bibliotek. En komplett kollationering av verket finns. 20000:–

Pärmstämpel med krönt monogram under kunglig krona (Sjögren 1, fig. 198). Sofia Albertina (1753–1829) hade enligt Carlander ett stort och fint bibliotek, vilket fortfarande till stor del finns bevarat fast nu i Berlin. Efter hennes död ärvdes biblioteket av hennes

[5]

[6]

hovdam (eventuellt halvsyster!) Lolotte Stenbock, f. Forsberg och gift med Gustaf Stenbock, och hennes son Magnus Stenbock (1800–1781). Magnus Stenbock förde därefter samlingarna till Torsjö slott i Skåne. Föreliggande verk har dock uppenbarligen skänkts till Gustav Stenbock redan 1794, och av honom skänkts till sonen 1824. Gustav Stenbock (1764–1833) blev kavaljer hos Sofia Albertina redan 1783 och blev efter att ha tagit avsked från armén och fallit i onåd hos Gustav III 1796 förste stallmästare hos henne. Han och Lolotte gifte sig 1799. Sonen Magnus Stenbock blev kammarherre hos Sofia Albertina 1823 och var militär. Han och Lolotte blev prinsessans universalarvingar.

Denna antologi med kärlekshistorier är ett ganska representativt verk ur Sofia Albertinas bibliotek. Den innehåller historiska riddarromaner som Tristan (och Isolde), Blanche och Blanche-Fleur, Roman de la Rose, Huon de Bordeaux med flera men även den fornnordiska historien om Ragnar Lodbrok (Rigida et de Regnar Lodbrog). Dessutom litteraturhistoriska exkurser om romanerna. Louis-Élisabeth de la Vergne comte de Tresan (1705–83) var både soldat och litteratör, mest känd för sina medeltida ”romans chevaleresques” men han var även god vän med Voltaire och skrev artiklar i den stora encyclopedien.

7. [KARL XIII]

SULLY, Maximilian de Béthune, duc de. *Memoires de Maximilien de Bethune, Duc de Sully, principal ministre de Henry le Grand, mis en ordre: avec des remarques. Par M.L.D.L.D.L. Nouvelle edition, revue & corrigée.* 1–8. London, 1763. 12:o. Med två graverade porträtt. Något nötta samtida marmorerade skinnband, rikt guldornerade ryggar med röda resp. gröna titel- och deltiteletiketter, röda snitt. Åtta volymer, delvis nötta övre kapitel och tredje bandet med spricka i främre fals. Samtliga band med Karl XIII:s förgyllda pärmstämpel på frampärmen, samt med kronprins Carls, blivande Karl XV, blåstämpel på titelbladen. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med hans exlibris i första delen. En komplett kollationering av verket finns. 9000:–

Pärmstämpel med krönt monogram under kunglig krona (Sjögren 13, fig. 239), dvs efter 1809. Kronprins Carls blåstämpel, som alltid är på titelblad, består av riksvapnet under hertigkrona (Sjögren 46, fig. 440). Karl XIII (1748–1818) som blev kung 1809 hade ett

ansenligt bibliotek uppdelat på flera slott. Under åren 1809 till 1810 samlade Leopold och Wallmark ihop samlingen till Stockholms slott. Hans böcker uppgick sedan i Karl XV:s stora bibliotek, vilket inlöstes av staten för 30000 kronor och varav huvudparten gick till Kungliga biblioteket (Carlander I, 29 & 32).

Verket är en senare upplaga av memoarerna av hertigen av Sully, Maximilian de Bethune (1560–1641), framstående fransk statsman och rådgivare åt Henrik IV. Denna hans mycket berömda skildring av sig själv och sina ideer utkom i en mängd upplagor. Bakom utgivarens alla initialerna på titelbladet döljer sig Abbé P.-M. de l'Ecluse des Loges.

8. [HEDVIG ELISABETH CHARLOTTA]

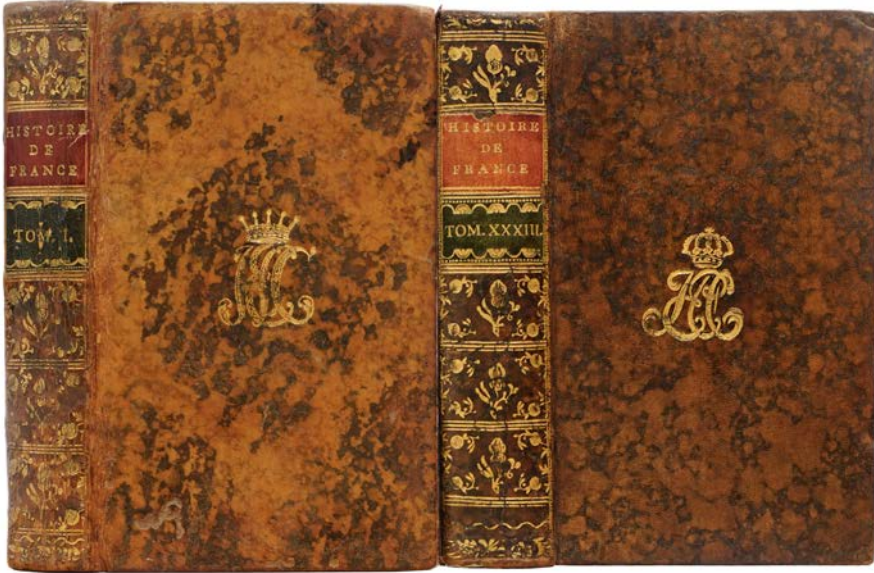
VELLY, Paul François, VILLARET, Claude & GARNIER, Jean Jacques. *Histoire de France depuis l'établissement de la monarchie jusqu'au regne de Louis XIV. Nouvelle édition.* 1–33. Paris, Desaint & Saillant, 1763–99. 12:o. Samtida uniforma marmorerade skinnband, rikt guldornerade ryggar med röda resp. gröna titel- och deltitetiketter, röda snitt. 33 volymer, delvis något nötta ryggar. Samtliga med Hedvig Elisabeth Charlottas förgyllda pärmstämpel på frampärmen. Med Christian Hammers exlibris i samtliga volymer och Victor von Stedingks i den första. En komplett kollationering av verket finns.

30000:–

Hedvig Elisabeth Charlottas pärmstämpel är här i tre olika varianter. På band 1–33 är det ett krönt monogram under hertigkrona, varav 1–26 i en variant (Sjögren 1, fig. 252) och 27–30 i en annan (Sjögren 2, fig. 253). På band 31–33 är monogrammet istället under kunglig krona (Sjögren 6, fig. 257). De tre sista volymerna, med den kungliga kronan, är

[8]

tryckta 1799, 13 år efter band 30 som kom 1786, men de kan inte ha kommit till Hedvig Elisabeth Charlotta förrän tidigast 1809, då Karl XIII blivit regent och hon själv drottning. Dessa tre är uniforma med de andra men uppenbarligen bundna något senare. De har en något annan färgvariant på etiketterna och något sämre skinnkvalité, vilket märks på ryggarna som är mer nötta. I volym 25 sitter en pappersremsa med samtida handskrivnen text som inleds med "H M Hertiginnan..." och som sannolikt är en beställningslapp till bokbindaren.

Hedvig Elisabeth Charlotta (1759–1818) som var gift med hertig Carl – senare Karl XIII – hade enligt Carlander huvudsakligen fransk vitterhet i sitt bibliotek. Böckerna var ofta bundna i pappband eller halvfranska band, med namnchiffret HEC under först hertig- och sedan efter att hon och Karl XIII kröntes 1809 kunglig krona (Carlander I, 29). Då hennes dödsbo var skuldsatt såldes hennes bibliotek på auktion 1819 och katalogen upptog 1966 nummer.

Det stora verket om Frankrikes historia är komplett med de tre supplementbanden. En separat atlasvolym utkom dock 1766, *Atlas historique de la France ancienne et moderne dressé pour servir à la lecture de l'histoire de Mr Velly et Villaret*. Hela verket utkom även i en illustrerad upplaga i 4:o.

[9]

9. [HEDVIG ELISABETH CHARLOTTA]

(FRÉRON, Elie Catherine.) *Histoire de l'empire d'Allemagne, et principalement de ses révolutions, depuis son établissement par Charlemagne jusqu'à nos jours: précédée d'une introduction historique, & suivie d'une exposition du droit public, des loix, des constitutions, du gouvernement civil & politique de cet empire.* 1–8. Paris, Herissant le fils, 1771. 12:o. Något senare hfrbd, rikt guldornerade ryggar med lätt infärgade titelfält, marmorerade pärmapper och gula snitt. Åtta volymer. Med Hedvig Elisabeth Charlottas förgyllda pärmstämpel på samtliga volymer. Ur Evert Strokirks bibliotek, med exlibris och ur Victor von Stedingks, med bläckanteckningar på frampärmens insida i del ett. En komplett kollationering av verket finns. 15000:–

Hedvig Elisabeth Charlottas pärmstämpel är ett krönt monogram med kunglig krona (Sjögren 2, fig. 256), således efter 1809. Banden är bundna vid ungefär denna tidpunkt, sannolikt av Caloander, Richter eller Statlander. Hedvig Elisabeth Charlotta (1759–1818) som var gift med hertig Carl – senare Karl XIII – hade enligt Carlander huvudsakligen fransk vitterhet i sitt bibliotek. Böckerna var ofta bundna i pappband eller halvfranska band, med namnchiffret HEC under först hertig- och sedan efter att hon och Karl XIII kröntes 1809 kunglig krona (Carlander I, 29). Då hennes dödsbo var skuldsatt såldes hennes bibliotek på auktion 1819 och katalogen upptog 1966 nummer.

Elie Catherine Fréron (1718–76) var kritiker och huvudsakligen känd som motståndare till de franska upplysningsfilosoferna, encyklopedisterna. Voltaire gör bl.a. narr av honom i *Candide*. *Histoire de l'empire d'Allemagne* var hans sista större arbete. Del 1–7 utgör den historiska genomgången medan del åtta innehåller en sammanfattning av Tyska rikets sammansättning, dess delstater, riksdagar etc.

[10]

10. [KARL XIV JOHAN]

Kongl. Krigs Vetenskaps Akademien handlingar år 1817. Med tre planscher. Stockholm, Carl Deleen, 1820. 8:o. (6),+ 279,+ (2) s.+ 3 utvikbara grav. kartor. Sammanbunden med:

Tal hållne i Kongl. KrigsVetenskaps Akademien, åren 1817 och 1818. Stockholm, Carl Deleen, 1819–20. 8:o. (2),+ 100 s. Mycket fint mörkblått saffianband, rikt guldornerad rygg med röd resp. orange titel- och deltitetikett, pärmarna med trippla guldlinjer, inre förgylld bordure med meanderslinga, gulddekorerade pärmkanter, helt guldsnitt och med Karl XIV Johans förgyllda pärmstämpel på båda pärmarna. Bandet sannolikt av Richter. Med Victor von Stedingks exlibris. 9500:–

Stämpelvarianten ej i Sjögren. Stämpeln består av en kombination av hans monogram som kronprins (Sjögren 3) fast med kunglig krona och "XIV" präglad inom monogrammet. Karl XIV Johan hade enligt Carlander (I, s. 30f.) ett betydande bibliotek, till stor del bestående av dedikationsexemplar. Samlingen uppgick efter hans död i Oskar I:s bibliotek men skingrades därefter åt flera håll. Karl XIV Johan var mycket engagerad i Krigsvetenskapsakademien och vidtog under sin regeringstid flera åtgärder för att stödja och utveckla Akademien. Akademiens medaljer bär sedan dess hans bild. I denna årgång finns dessutom G. Akrells "Om fälttåget i norra Tyskland åren 1813 och 1814, til freden i Kiel", vilken i stor utsträckning handlar om kronprinsens, dvs Karl XIV Johans, insatser i slutstriderna mot Napoleon.

11. [DESIDERIA]

WALLIN, Johan Olof. *Predikningar öfver de årliga sön- och helgdagarnas evangelier af J. O. Wallin. Efter hans död utgifna.* 1–3. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1840–41. 8:o. Grav. titelblad,+ grav. porträtt,+ (2),+ LX,+ (1),+ (blank),+ 395,+ (3); (5),+ (blank),+ 479; grav. titelblad,+ (5),+ (blank),+ 431,+ (2) s. Tryckt på bättre papper. Svarta samtida blindpressade saffianband, rikt guldornade ryggar och dito pärmar och hela guldsnitt. Tre volymer, andra bandets rygg något nött i övre kapital. Med drottning Desiderias förgyllda pärmstämpel på frampärmarna. Ur Victor von Stedingks bibliotek med exlibris.

12000:–

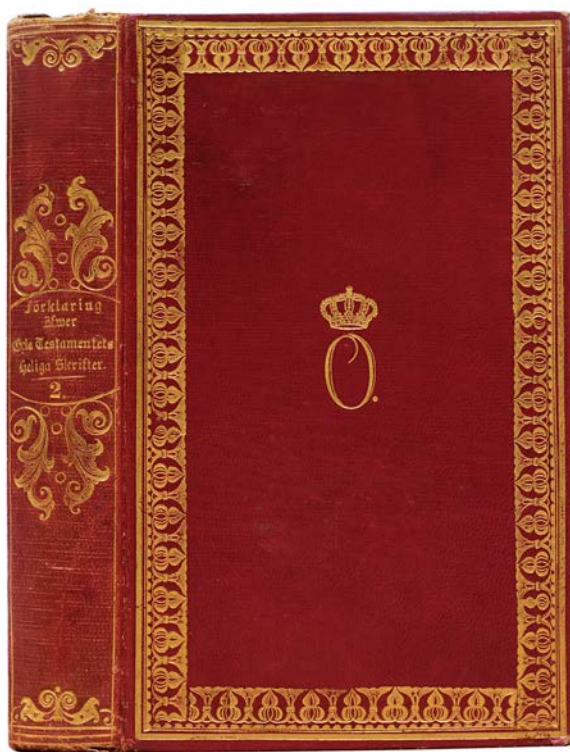
[11]

Pärmstämpel med krönt monogram under kunglig krona (Sjögren 2, fig. 292). Monogrammet "EBD" för Eugenia Bernardine Desideria. Banden är möjligen av Statlander. Det första bandet är mer utarbetat än de två följande. Eugenia Bernardine Désirée Clary (1777–1860), eller bara Desideria var svensk drottning från 1818 men kröntes först 1829. Hennes böcker delades efter hennes död upp bland arvingarna och många hamnade hos prins August, och spred efter hans bortgång åt flera håll.

Verket är första upplagan av poeten och ärkebiskopen Johan Olof Wallins predikningar, vilka blev postumt utgivna. Innan Wallin (1779–1839) hunnit bli ärkebiskop utnämndes han 1830 till konungens överhovspredikant. Som sådan stod han givetvis hovet nära och vid utnämningen 1830 hade drottning Desideria slutligen bestämt sig för att stanna i Sverige.

12. [OSKAR I]

GERLACH, Otto. *Förklaring öfver Gamla Testamentets heliga skrifter efter Otto von Gerlach m.fl. under jemförelse med grundtexten på swenska bearbetad af Th. Wensjoe. Andra delen innefattande de historiska böckerna med bihang.* Stockholm, P. A. Huldbergs boktryckeri, 1850. 8:o. 640 s. Fint rött samtida saffianband med något nött guldornerad rygg, pärmarna med förgyllda ramar, inre bordure och med helt guldsnitt. Med Oskar I:s förgyllda pärmexlibris på frampärmen. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med exlibris. 2200:–

[12]

Pärmstämpel med krönt monogram under kunglig krona (Sjögren 20 för monogrammet med hertigkrona). Det finns många varianter på detta monogram "O" med både hertig- och kungakrona. Oskar (1799–1859) som blev kung Oskar I 1844 hade en stor boksamling som efter hans död delades mellan arvingarna. Även Kungliga biblioteket fick en anseelig lott och omkring 5000 volymer skänktes till Augustana-synoden i USA.

Detta är andra delen av fem av Gerlachs förklaringar. De utkom mellan 1848 och 1856. Den svenska översättaren Ture Wensjoe (1801–65) var kyrkoherde i Mariestad och från 1856 i Klara församling i Stockholm. Hans bearbetning av Gerlachs förklaringar räknas som hans främsta arbete.

13. [OSKAR I]

Sveriges och Norrrikes calender för skott-året 1844. Utgifven efter kongl. maj:ts nådigste förordnande, af dess Wetenskaps-Academie. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, (1843). 12:o. (32),+ 670 s. Kalenderdelen interfolierad. Bläckplumpar s. 666–667 och enstaka understrykningar med blyerts. Nött samtida rött saffianband, rikt guldornerad rygg och förgyllda pärmar med tre kronor i hörnen, inre bordure och helt guldsnitt. Sprucken i främre fals. Med kronprins Oskars förgyllda pärmexlibris på fram- och bakpärmerna. Med en äldre plumpig bläckanteckning på försättsbladet att boken tillhört Oskar I, 1844 och att den skänkts till "aflid. kammarherr. a.v.T." Ur Victor von Stedingks bibliotek, med namnteckning i blyerts. 2500:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona (Sjögren 31 för monogrammet dock med kunglig krona). Det finns många varianter på detta monogram "O" med både hertig- och kungakrona. Här användes hertigkronan för sista gången då han kröntes till kung under 1844.

Oskar (1799–1859) som blev kung Oskar I 1844 hade en stor boksamling som efter hans död delades mellan arvingarna. Även Kungliga biblioteket fick en anseelig lott och omkring 5000 volymer skänktes till Augustana-synoden i USA.

14. [JOSEFINA]

Sveriges och Norrrikes calender för året 1835. Utgifven efter kongl. maj:ts nådigste förordnande, af dess Wetenskaps-Academie. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, (1834). 12:o. (32),+ 619,+ (1) s. Kalenderdelen interfolierad. Lätta småfläckar. Nött samtida rött saffianband, rikt guldornerad rygg och förgyllda pärmar med tre kronor i hörnen, inre bordure och helt guldsnitt. Sprucken i främre fals. Med kronprinsessan Josefinas förgyllda pärmexlibris på frampärmerna. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med blyertsanteckningar på försättsbladet. 2000:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona (Sjögren 2, fig. 345). Enligt Carlander hade Josefina inget eget bokägarmärke, men Sjögren har dock lyckats identifiera ett antal pärmstämplat från hennes bibliotek. Hennes bibliotek ärvdes av sonsonen, den blivande Gustav V, och var enligt Carlander omfattande (I, s. 36).

Josefina Maximiliana Eugènia Napoleona (1807–76) var dotter till Eugène de Beauharnais, dvs hon var styvbarnbarn till kejsar Napoleon I. Hon gifte sig med den svenska kronprinsen Oskar 1823 och blev 1844 drottning av Sverige.

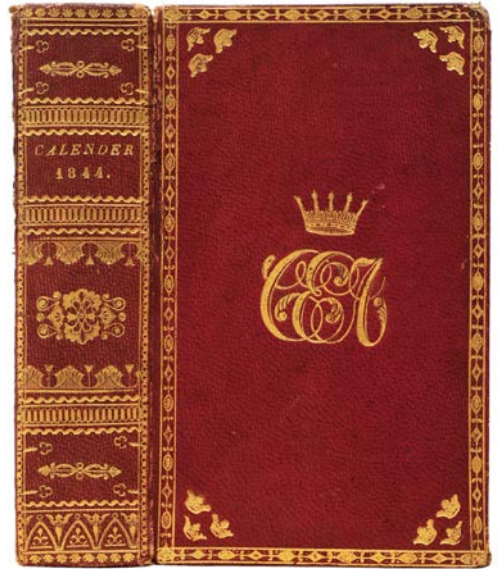
[13]

[14]

[15]

[17]

15. [OSKAR II]

Sveriges och Norrrikes calender för skott-året 1832. Utgifven efter kongl. maj:ts nådige förordnande, af dess Wetenskaps-Academie. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, (1831). 12:o. (32),+ 617 s. Kalenderdelen interfolierad. Något nött samtida rött saffianband, rikt guldornerad rygg och förgyllda pärmar med tre kronor i hörnen, inre bordure och helt guldsnitt. Med kronprins Oskar Fredriks (Oskar II) förgyllda pärmexlibris på frampärmen. Med Pro Finlandia exlibris och ur Victor von Stedingks bibliotek med hans blyertsanteckningar på försättsbladet. 2200:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona (Sjögren 6, fig. 460 dock utan tre kronor). Den unge Oskar Fredrik (1829–1907) var här endast 3 år gammal och hade själv förhoppningsvis inte så stor användning av sin hovkalender. Han fick dock med tiden ett stort bibliotek. Pro Finlandia var en bokauktion vars ändamål var att samla in pengar till stöd för Finlands kamp 1940 mot Sovjetunionen.

16. [OSKAR II]

CRONHOLM, Abraham. *Skånes politiska historia, efter till större delen otyckta källor utarbetad af Abraham Cronholm. Sednare delen: Från Roskildska freden till närvarande tid.* Stockholm, B. Cronholms förlag, 1851. 8:o. XVI,+ 644 s. Sista bladet klippt i nederkant. Praktfullt rött saffianband med rikt guldornerad rygg och dito pärmar, helt guldsnitt, dock sprucken i främre fals. Med Oskar II:s förgyllda pärmstämpel på frampärmen. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med hans exlibris. 2000:–

Pärmstämpel med krönt monogram under kunglig krona (Sjögren 15, fig. 469 för monogrammet med hertigkrona). Med tanke på den kungliga kronan bör den vara präglad efter 1872, då Oskar kröntes, men bandet är sannolikt bunden på 1850-talet. Bokbindare är eventuellt Jacob August Stangenberg (von Stedingks gissning) eller kanske Franz Beck. Detta är andra delen av Abraham Cronholms skånska historia i serien ”Skånes historia och beskrifning”. Första delen utkom 1847.

17. [EUGÉNIE]

Sveriges och Norrrikes calender för skott-året 1844. Utgifven efter kongl. maj:ts nådige förordnande, af dess Wetenskaps-Academie. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, (1843). 12:o. (32),+ 670 s. Kalenderdelen interfolierad. Nött samtida rött saffianband, rikt guldornerad rygg och förgyllda pärmar med tre kronor i hörnen, inre bordure och helt guldsnitt. Sprucken i falsar. Med prinsessan Eugénies förgyllda pärmexlibris på fram- och bakpärmen. Med J. O. Wedbergs exlibris och ur Victor von Stedingks bibliotek med hans blyertsanteckningar på försättsbladet. 1800:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona (Sjögren 1, ej avbildad). Carlander hävdar något förvånande att Eugénie endast hade ett obetydligt bibliotek och nämner endast ett bokägmärke, nämligen detta. Med tanke på hennes stora kulturella intressen verkar detta något märkligt och Sjögren kan också mycket riktigt redogöra för flera bokägmärken för Eugénie.

[18]

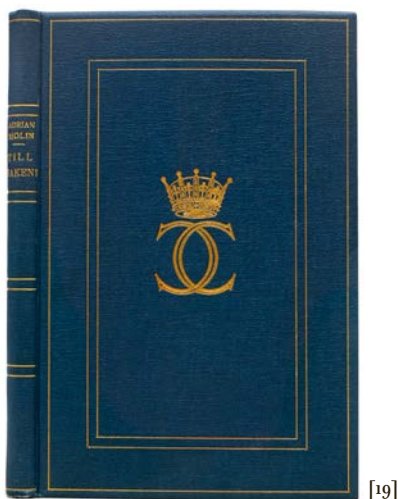
Charlotta Eugenia Augusta Amalia Albertina (1830–89) var dotter till Oskar I och Josefina, dvs bror till Oskar II. Hon var duktig tonsättare och konstnär och skrev även ett antal böcker. Hon var dock sjuklig och donerade pengar till välgörande ändamål och sjukvård och lät bli uppföra Eugeniahemmet. När hon fick denna kalender var hon 13 år gammal.

18. [GUSTAV V]

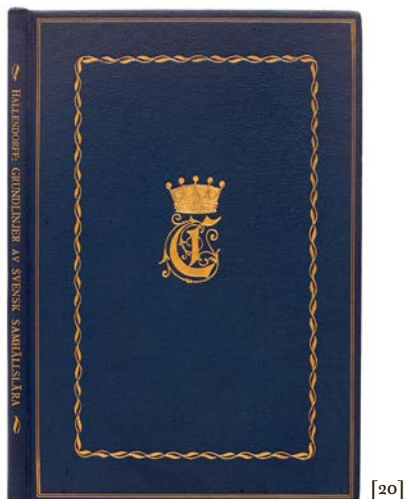
JOHANSSON, Johan. *Riksdagen 1896 och dess sekreterare. Justiteombudsmannen, dess suppleant, bibliotekarien samt fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret. Med biografiska uppgifter af Johan Johansson.* (Svenskt porträttgalleri. V. Riksdagen 1896.) Stockholm, Hasse W. Tullbergs förlag, 1896. 8:o. 117 s. Rikt illustrerad med porträtt. Fint blått marokängband, rikt guldornerad rygg med upphöjda bind, pärmarna med guldrum, inre bordure och helt guldsnitt (G. Hedberg). Tyvärr trasig i falsarna och inlagan nästan lös. Med kronprins Gustavs (Gustav V) förgyllda pärmstämpel på frampärmen. Ur Victor von Stedingks bibliotek med exlibris. 900:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona (Sjögren 6, fig. 527).

[19]

[20]

19. [CARL]

MOLIN, Adrian. *Till saken! Vidräkning och uppslag i jordfrågan av Adrian Molin*. Uppsala, Almqvist & Wiksell, 1924. 8:o. 170,+ (i) s. Blått blindpressat klotband, guldornerad rygg och pärmarna med förgyllda ramar, helt guldsnitt och med främre omslaget medbundet (G. Hedberg). Med prins Carls förgyllda pärmexlibris på frampärm. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med blyertsanteckningar på försättsbladet.

1500:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona (Sjögren 2, fig. 516). Prins Carl (1861–1951) var hertig av Västergötland och yngre son till Oskar II. Han gifte sig 1897 med sin kusindotter Ingeborg av Danmark. Han var militär inom kavalleriet och kallades "Blå prinsen". Han ägnade sig mycket åt social välgörenhet, var ordförande för Svenska Röda korset mellan 1906 och 1945 och ledde en rad humanitära internationella insatser med bl.a. hjälp åt f.d. krigsfångar och åt krigsbarn. Adrian Molin (1880–1942) var konservativ politiker och samhällsdebattör och grundade 1907 tidningen *Det nya Sverige*. Han var kraftigt engagerad mot emigration och var med och startade Nationalföreningen mot emigrationen. Här argumenterar han för skapande av egna-hem-villor, för att locka tillbaka svenskar som utvandrat till Sydamerika.

20. [CARL]

HALLENDORFF, Carl. *Grundlinjerna av svensk samhällslära. Av krigsundervisningskommissionen fastställd såsom lärobok vid K. Krigsskolan*. Stockholm, Centraltryckeriet, 1907. 8:o. 83 s. Blått blindpressat klotband, guldornerad rygg och pärmarna med förgyllda ramar, helt guldsnitt (G. Hedberg). Med prins Carls förgyllda pärmexlibris på frampärm. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med blyertsanteckningar på försättsbladet.

2000:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona (Sjögren 4, fig. 518). Historikern och statsvetaren Carl Hallendorff (1869–1929) var 1907 lärare i stats- och samhällslära vid Krigsskolan, dvs Militärhögskolan vid Karlberg.

21. [INGEBORG]

PAULLI, Jakob. *Från nådens rike. Kristliga betraktelser af Jakob Paulli. Bemyndigad öfversättning.* Stockholm, J. Beckmans förlag, 1893. 8:o. (4),+ 215 s. Fint mörkblått skinnband, guldornerad rygg och pärmarna med dubbla ramlinjer, inre förgylld bordure och helt guldsnitt (G. Hedberg). Med prinsessan Ingeborgs förgyllda pärmexlibris på frampärmen. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med blyertsanteckningar på försättsbladet. 2000:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona. Denna variant ej i Sjögren. Ingeborg (1878–1958) var dansk prinsessa, dotter till Fredrik VIII. Hon gifte sig 1897 med prins Carl av Sverige, hertig av Västergötland. Hon blev mycket populär i Sverige, var slagfärdig och spirituellt, och äktenskapet blev harmoniskt och lyckligt. De fick fyra barn: Margaretha av Danmark, Märtha av Norge, Astrid av Belgien samt Carl.

Jakob Paulli (1844–1915) var dansk präst och kunglig hovpredikant i Köpenhamn, och bör således ha varit bekant för Ingeborg sedan tidigare. Hon hade av naturliga skäl många danska böcker i sitt bibliotek.

22. [INGEBORG]

BANG, J. P. *Om trosartiklens begrep. En undersøgelse af den synkretistiske strids dogmatiske problem ved J. P. Bang.* Köpenhamn, Karl Schønbergs boghandel, 1894. 8:o. (4),+ 168 s. Halvpergamentband, guldornerad rygg med svart titeletikett, marmorerede pärmapper och snitt. Med prinsessan Ingeborgs förgyllda pärmstämpel på frampärmen. 1500:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona, ej i Sjögren.

23. [INGEBORG]

PONTOPPIDAN, Henrik. *Toldere og syndere. En fortælling-kres af Henrik Pontoppidan.* Köpenhamn, Gyldendalske boghandel, 1914. 8:o. (2),+ 260,+ (1) s. Något nött hfrbd, guldornerad rygg med upphöjda bind och röd titeletikett, marmorerede pärmapper och snitt, främre omslaget medbundet (G. Hedberg). Med prinsessan Ingeborgs förgyllda pärmstämpel på frampärmen. 750:–

Pärmstämpel med krönt monogram under hertigkrona, ej i Sjögren. Ingeborg (1878–1958) var dansk prinsessa, dotter till Fredrik VIII. Hon gifte sig 1897 med prins Carl av Sverige, hertig av Västergötland. Hon blev mycket populär i Sverige, var slagfärdig och spirituellt, och äktenskapet blev harmoniskt och lyckligt. De fick fyra barn: Margaretha av Danmark, Märtha av Norge, Astrid av Belgien samt Carl. Detta är del tre av Pontoppidans Fortælling-kres. Hon hade av naturliga skäl många danska böcker i sitt bibliotek.

[21]

[22]

[23]

DANMARK

24. WORM, Christen Willumsön. *Den stormægtigste Danmarks of Norges eenevolds-herre konning Christian den siette, af guds raade, konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, hertug udi Slesvig, Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, greve udi Oldenburg of Delmenhorst vor allernaadigste arve-konge og herre saavelsom hans majestets høyst-elskelige gemahl den stormægtigste Danmarks og Norges dronning dronning Sophia Magdalena, [...] vor allernadigste dronning deres majestetets hellige of høytidelige salvings-forretning holdet i Friderichsborgs slots-kirke den 6 juni 1731. Men nu efter allernaadigst befallning, ved trycken bekiendtgjort af Christen Willumsön Worm.* Köpenhamn, Johan Jørgen Høpffner, (1732). Stor folio. (18),+ 244 s. Breda marginaler. Ståtligt samtida skinnband, rikt guldornerad rygg med upphöjda bind och med Christian VI:s krönte monogram i fälten och röd titeletikett, rikt guldornerade pärmar i speglar, rikt dekorerade hörn, Christians och Sophia Magdalenas krönte vapen omgivna av lejon upp- och nedtill, guldornerade ramar med kungliga kronor och i mitten Christian VI:s stora monogramexlibris, helt guldsnitt och mycket fint klistermarmorerede försättpapper (Boppenhausen[?]). Skinet något sprucket och hörnen nötta. Med ett bortklippt blad med eventuellt handskrivnen dedikation. Ur Herman van Schalhwhgh (?) bibliotek med namnteckning daterad 1819, äldre sannolikt danskt grav. vapenexlibris med devisen "Fidele a mon devoir" och ur Victor von Stedingks bibliotek, med hans exlibris. Saknar de två graverade porträtten. 20000:–

Bibl. danica III, sp. 342. De båda saknade porträtten verkar aldrig ha funnits medbundna i detta exemplar. Det är beskrivningen av Christian VI:s och Sophia Magdalenas kröning 1731 i ett mycket påkostat sannolikt presentband från hovet, med Christians och Sophias heraldiska vapen på frampärmen. Möjligen är bandet producerat innan porträtten publicerades. Biskop Christen Worm (1672–1737) var officiant vid kröningen.

SALVING
ACT.

[25]

FRANKRIKE

25. [LUDVIG XIV]

TERENTIUS. *Comedies de Terence, traduites en François. Avec le Latin a costé, en rendues tres-honnestes en y changent fort peu de chose. Pour servir à entendre la langue Latine, & à bien traduire en François. Septiesme édition, reueuë et corrigée, avec des notes.* Paris, Claude Calleville, 1669. 12:o. (223) blad med mycket udda och ojämn paginering. De första fyra bladen i inledningen omkastade vid inbindningen. Rikt gulddekorerat ljusbrunt samtida skinnband, ryggen med upphöjda bind där varje är fält fyllt med två krönte L och med franska liljan i mitten samt ett titelfält, pärmarna fyllda med krönte L och franska liljor inom förgylld ram med blomstergirlanger. I mitten Ludvig XIII:s förgyllda pärmstämpel med vapen, helt guldsnitt. På titelbladet gammal bläcknotering "Omnia cum deo" och "Tous avec Dieu". Dansk biblioteksnotering daterad 1820 med utgallringsnotering, och ur Victor von Stedingks bibliotek. 8000:–

Jmf. Olivier 2499:2. Band för Ludvig XIV fast troligen med Ludvig XIII:s vapenstämpel. Innehåller pjäserna Andria, Adelphi och Phormio av Terentius på både latin och i fransk översättning. Sannolikt endast en del med tre av de sex kända pjäserna. Kan vara ett nytryck av Abbé de Marolles översättning som utkom i två delar 1659–60.

26. [LUDVIG XIV]

MAMBRUN, Pierre. *Opera poetica. Accessit Dissertatio de epico carmine*. Fixae Andecavoum [=La Flèche], Gervasii Laboe, 1661. Folio. (24),+ 91, 96-483,+ (1) s. Titelbladet lagat och uppfodrat i inre marginal, genomgående med fuktränder i marginalen, ibland stora, och enstaka fläckar. Nytt skinnband med de ståtliga rikt guldornerade originalpärmarna monterade på de nya, översållade med franska liljor och i mitten Ludvig XIV:s pärmstämpel inom medaljong, i kantern förgyllt ramverk, den nya ryggen rikt guldornerad med upphöjda bind för att matcha pärmarna, nya försättsblad, röda stänksnitt (Sture Falks bokbinderi Lund). Titelbladet med äldre biblioteksstämpel från Bibliotheque St. Stanislaus Poitiers med och ett bilagt anteckningsblad, daterat 1669, räddat från det gamla bandet. Ur Per-Erik Lindahls bibliotek med hans exlibris och ur Lars Victor von Stedingks. 4500:–

[26]

Jmf. Olivier 2494:7. Förmodligen ett premiumband med kunglig pärmstämpel, som enligt den bilagda anteckningslappen mottagits av studenten Fr. Paris 1669. Boken köptes av Lindahl i Paris 1964 och han lät Sture Falk totalrenovera bandet.

Samlade verk av teologen och jesuiten Pierre Mambrun (1601–61), utgiven samma år som han dog. Mambrun var inte bara teolog utan även nylatinsk poet och litteraturteoretiker. Båda hans mest kända verk, essän om litterär kritik *Dissertatio peripatetica de poemate epico*, som först publicerades 1652, och hans epos om Konstantin den store *Constantinus sive Idololatria debellata* (1658) finns med.

Den unge studenten Fr. Paris som 1669 fick boken studerade på ett jesuitkollegium, varför den säkert ansågs som ett passande premium.

27. [LUDVIG XV]

BELLEGARDE, Abbé de. *L'Office de la Semaine-Sainte, a l'usage de la maison du Roy. Conformément aux breviaires & messels Romain & Parisien. En Latin & en François. avec l'explication des cérémonies de l'église, et des instructions, prieres & courtes réflexions sur les mystères & offices que l'on célèbre dans cette Sainte Semaine. Par Monsieur l'Abbé de Bellegarde.* Paris, Jacques-François Collombat, 1748. 8:o. Grav. front.+ grav extra titelblad,+ 672 s.+ 4 grav. planscher. Lagerfläckar och enstaka småfläckar. Praktfullt rött samtida marokängband, rikt guldornerad rygg med upphöjda bind, franska liljor, stjärnor och punkter i fälten och med titeln i guld, pärmarna med förgyllt ramverk av blommor och franska liljor, inre förgyllt bordure, helt guldsnitt. Med Ludvig XV:s förgyllda pärmstämpel på båda pärmarna. Ur Victor von Stedingks bibliotek, med hans exlibris, liksom en inklistrad äldre katalogpost. 20000:–

Olivier 2495:16 för ett annat exemplar samma år resp. 1732. Hovets årliga officiella liturgiska handbok för påskveckan är sammanställd av Abbé de Bellegarde. Frontespisen, titelbladet och planscherna är graverade av J. B. Scotin efter A. Humblot. Ett antal exemplar bands in med kungens pärmstämpel.

28. [MARIE LESZCZYNSKA]

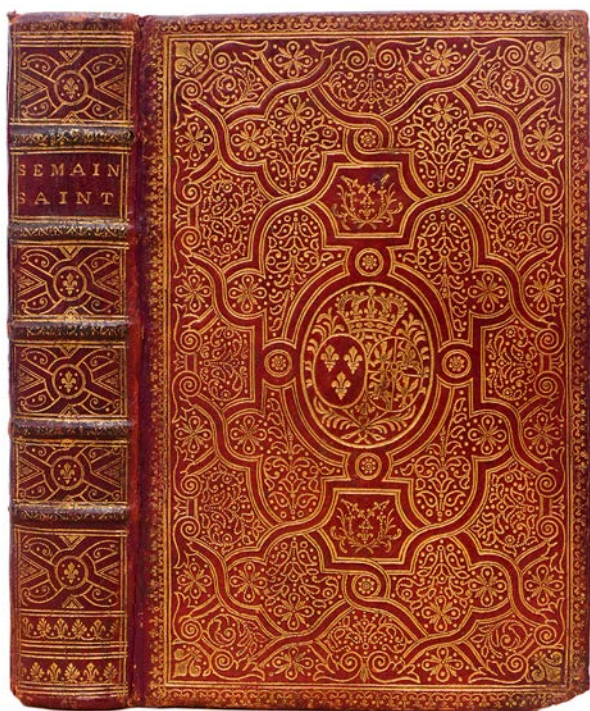
BELLEGARDE, Abbé de. *Office de la Semaine-Sainte en Latin & en François à l'usage de Rome & de Paris. Avec des réflexions et méditations, prieres et instructions pour la confession et communion dédié a la Reine pour l'usage de sa maison.* Paris, chez la veuve Mazieres et Garnier, 1728. 8:o. Grav. titel,+ (2),+ xxxvi,+ 727,+ (5) s.+ 3 grav. planscher. Praktfullt rött samtida marokängband, rikt guldornerad rygg med upphöjda bind, franska liljan i fälten och med titeln i guld, pärmarna mycket rikt guldornerade, med intrikat bandväv omgiven av blommor och punkter och med franska liljor i hörnen inom ramverk, i mitten tre vertikala fält, det mellersta och största med Marie Leszczynskas förgyllda pärmstämpel och med hennes monogram i de båda mindre, inre bordure och med helt guldsnitt. Liten skada i främre nedre hörn. Med Victor von Stedingks exlibris i båda varianterna. 45000:–

Olivier 2507:1 för ett exemplar av samma verk för år 1729. Presentationsexemplar eventuellt bundet av Antoine Michel Padeloup till drottning Marie Leszczynska, maka till Ludvig XV. Marie Leszczynska (1703–68) var dotter till den av Karl XII tillsatta kungen

[27]

[28]

av Polen Stanislaw I Leszczyński. Efter att denne blivit avsatt tillbringade familjen en tid i Sverige och sedan i Zweibrücken. År 1725 vigdes hon med Ludvig XV och blev drottning av Frankrike. Den årliga officiella liturgiska handboken för påskveckan är sammanställd av Abbé de Bellegarde. Frontespiesen, titelbladet och planscherne är graverade av J. B. Scotin efter A. Humblot.

29. [POMPADOUR]

CORBINELLI, Jean de. *Histoire genealogique de la maison de Gondi. Par monsieur De Corbinelli, gentilhomme originare de Florence.* 1–2. Paris, Jean-Baptiste Coignard, 1705. 4:o. Grav. front,+ (28),+ cclxxxix,+ (29),+ dxi,+ (1) s.+ 9 grav. porträtt,+ 25 grav. plancher, varav 10 utvikbara, + stor utvikbar grav. genealogisk tabell; grav. front,+ (6),+ 700,+ (19) s.+ 17 grav. porträtt,+ 21 grav. plancher, varav 3 utvikbara,+ utvikbar tryckt genealogisk tabell. Rikt illustrerad med heraldiska träsnitt samt fyra stora utvikbara tabeller i pagineringen. Ståtliga ljusbruna hfrbd, guldornerade ryggar med upphöjda bind gröna resp. röda titel- och deltiteletiketter, pärmarna med trippla förgyllda ramlinjer och röda snitt. Spruckna falsar och något nötta kapital. Med Madame de Pompadours förgyllda pärmstämpel på samtliga pärmar. Titelbladen med Beauchamps namnteckning och Victor von Stedingks exlibris på frampärmens insida. 30000:–

[29]

Olivier 2399:1. Boken är dedicerad till Paule-Françoise-Marguerita de Gondi, hertiginna av Retz, vars fina porträtt återfinns på två ställen. Jeanne Antoinette Poisson, Madame de Pompadour (1721–64), den kanske mest kända och inflytelserika av de franska kungliga mätresserna, hade även ett fint bibliotek, som efter hennes död såldes på auktion av firman Herissant's. Enligt en blyertsanteckning av Victor von Stedingt ska den tidigare ägaren T. H. Beauchamp ha varit en framstående fransk författare, vars bibliotek ska ha förvärvats av Madame de Pompadour.

Frontespiserna är graverade av Mariette efter Antoine Pezey, och planscherna är av Mariette, Duflos m.fl. Andra halvan av del två med nytt titelblad "Description de la Chapelle de Gondi de Retz, sise dans l'église metropolitaine de Paris".

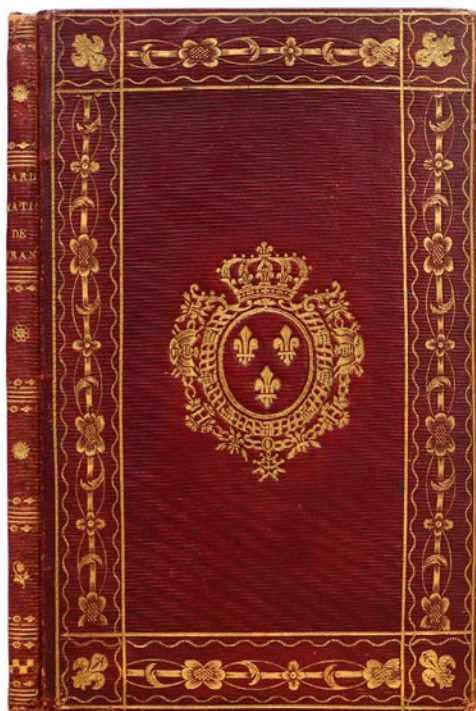
30. [LUDVIG XVII]

BEAUCHESNE, Alcide de. *Louis XVII. Sa vie, son agonie, sa mort; Captivité de la famille royale au temple; Ouvrage enrichi d'autographes, de portraits et de plans; Par M. A. de Beauchesne.* 1–2. Paris, Plon Frères, 1852. 8:o. Grav. porträtt,+ (4),+ 506,+ (1) s.+ 9 litogr. faksimil; grav. porträtt,+ (4),+ 539,+ (1) s.+ dubbelsidig plansch,+ 11 litogr. faksimil. Trägravyrer i texten. Fina mörkblå hfrbd, guldornerade ryggar med upphöjda bind, pärmarna med guldrum med franska liljan i hörnen och i mitten Ludvig XVII:s förgyllda pärmstämpel, inre förgylld bordure och fint marmorerade snitt (Closs). Två volymer. Lätta sprickor i falsarna. Ur Lars Victor von Stedingks bibliotek. 4000:–

Egentligen inte ett kungligt band, eftersom Ludvig XVII aldrig hann bygga något eget bibliotek. Den olycklige franske tronföljaren Ludvig (1785–95), son till Ludvig XVI och Marie Antoinette, blev vid faderns avrättning i januari 1793 av royalisterna utropad till kung Ludvig XVII. Han satt dock hela tiden i fängsligt förvar och dog sannolikt vid 10 års ålder 1795. Fina band med hans postuma pärmexlibris, eventuellt ett presentationsband. Ramsden är dock inte översvallande över bokbindaren Closs och har bara sett "...a competent, but rather dull specimen of his works".

[30]

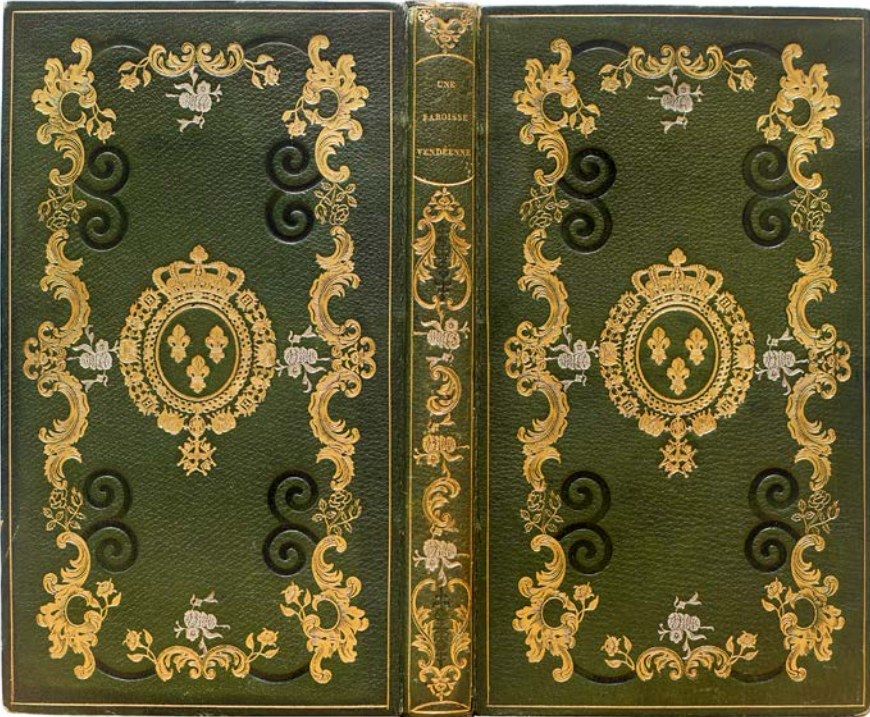
H:K:H-PRINS
AUGUST.

[31]

31. [LUDVIG XVIII]

CHAMOULAUD, François. *Projet en faveur de toutes les gardes nationales du royaume de France, (pouvant être adopté par les souverains des autres états), présenté à sa Majesté Louis XVIII, Roi de France et de Navarre, par François Chamoulaud.* Paris, de l'Imprimerie de Gillé, (1824?). 8:o. 31 s. Fint rött samtida saf-fianband, rikt guldornerad rygg, pärmarna med dubbla förgyllda ramfält med blomstergirlander och med franska liljor i hörnen, inre bordure och helt guldsnitt, försättpapper av blått siden. Liten skada på övre kapitäl. Med Ludvig XVIII:s förgyllda pärmstämpel på båda pärmarna. Titelsidan med prins Augusts blåstämpel och ur Christopher Eichhorns och Victor von Stedingks bibliotek med resp. exlibris. 20000:–

Olivier 2497:2. Presentationsexemplar med tryckt dedikation till Ludvig XVIII. Ludvig XVIII var yngre bror till den avrättade Ludvig XVI och var fransk kung åren 1815–24. Detta arbete av ekonomen François Chamoulaud är fint bundet i stil av Bozerian/Thouvenin och är ett förslag till ett nytt slags kungligt nationalgarde. François Chamoulaud (1775–1830) var författare till ett stort antal ekonomiska och sociala pamfletter framförallt kring sekelskiftet 1800. Han kommer åter i nåd hos Ludvig XVIII men framförallt hos efterträdaren Karl X. Från Ludvig XVIII har boken hamnat hos svenske prins August (1831–73), som trots att han ansågs något mindre begåvad ändå hade ett stort bibliotek, och därefter hos Christoffer Eichhorn och Victor von Stedingk.

[32]

32. [HENRIK V, som inte blev kung]

QUATREBARBES, Théodore de. *Une paroisse vendéenne sous la terreur, dédiée à son A. R. de Madame la Duchesse de Berry, par son fidèle et dévoué serviteur Cie de Quatrebarbes. 3me édition, corrigée et augmentée.* Lyon, Libraire de Perisse Frères, 1838. 8:o. viii,+ 304 s.+ utvikbar grav. karta. Mycket fint grönt marokängband, rikt dekorerad rygg och pärmar med guld, silver och svartprågling, förgylld inre bordure, silverfärgade försattsblad med blomdekor i rött och grönt, putsade snitt. Liten skada på övre kapitäl. Pärmarna med Henri, Comte de Chambord, förgyllda pärmstämpel. Senare ägarestämpel (SEOPN) från Stockholms katolska pastorsembetes bibliotek på titelbladet. Ur Lars Victor von Stedingks bibliotek. 20000:–

Ur greve de Chambords bibliotek, med hans pärmstämpel såsom Henrik V av Frankrike. Boken, som behandlar förföljelserna under franska revolutionen, är dedicerad till hans mor, Marie-Caroline av Bourbon, Duchesse de Berry, som även försett boken med ett förord. Henrik, greve av Chambord (1820–83), var mycket nära att bli Henrik V av Frankrike. Vid julirevolutionen 1830 abdikerade hans farfar Karl X och strax därefter avsvor sig även den närmaste tronpretendenten, Karls äldste son, Louis-Antoine av Bourbon, hertig av Angoulême tronen. Kvar då som bourbonsk tronpretendent och direkt ättling till Ludvig XV fanns Henrik, vars far var yngre son till Karl X. Henrik var också av många ansedd som den rätta arvtagaren till tronen. Han blev dock bortma-

növrerad av sin kusin, Ludvig Filip, borgarkungen, och istället för att bli kung fick Henrik och hans mor Marie-Caroline gå i landsflykt. Ett nytt tillfälle inträffade 1870, efter Napoleon III:s fall, och enighet fanns nu att utse honom till fransk kung. Henrik vägrade dock att acceptera trikoloren som fransk flagga och insisterade på att den gamla "fleur de lys"-flaggan skulle återinföras. Detta gick dock inte parlamentet med på och istället infördes den tredje republiken.

Bibliotekstämpelns initialer betyder "Sancte Erice Ora Pro Nobis" och är satta i ring runt bilden av Erik den Helige. Till Stockholms katolska pastorsembetes bibliotek skänktes enligt Carlander en del dyrbara böcker av Prosper Bole, som var biktfader till greven av Chambord och som sannolikt kan ha ärvt böcker efter denne.

33. [HENRIK V, som inte blev kung]

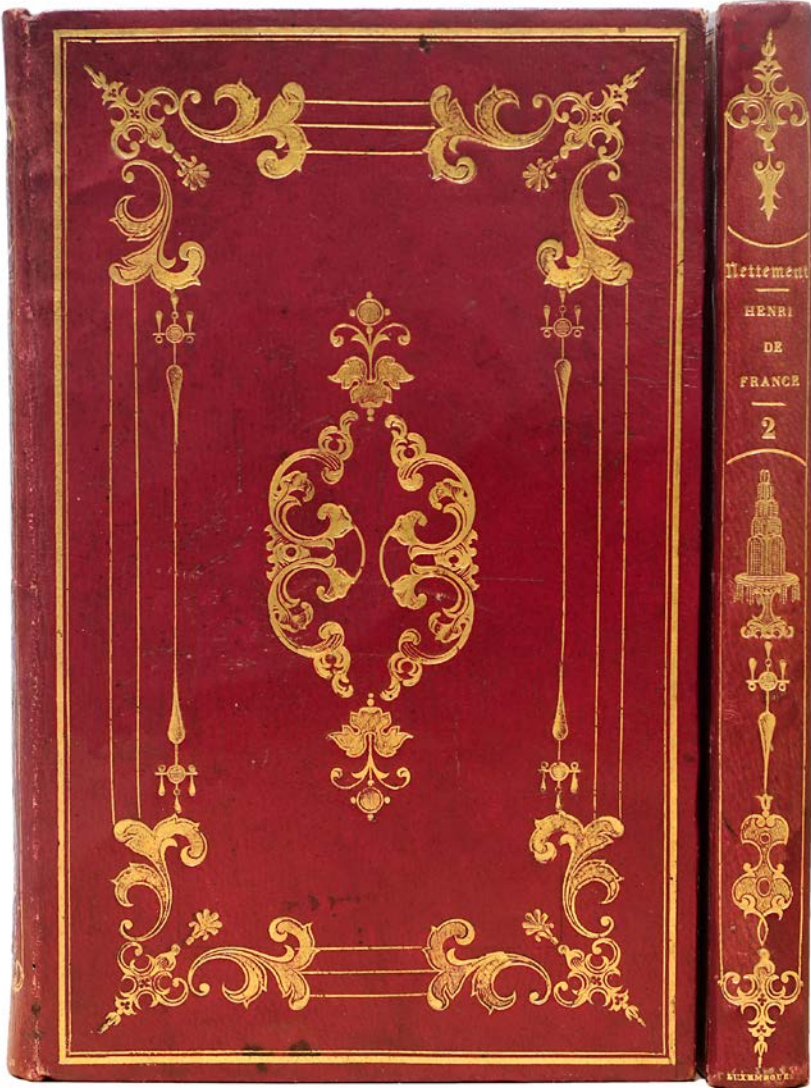
NETTEMENT, Alfred. *Henri de France ou histoire des Bourbons de la branche Aînée pendant quinze ans d'exil 1830–1845 par M. Alfred Nettement*. 1–2. Paris, de Signey et Dubey, 1846. 8:o. XX,+ 356; 392 s. Första delen kraftigt lagerfläckig och del två med en genomgående fuktrand i nederkant. Fina samtida röda marokängband, rikt guldornerade ryggar och pärmar, ryggarna med fontän och sköldar, pärmarna med ramlinjer med arabesker i hörn och i mitten, inre förgylld bordure och hela guldsnitt. Två volymer. Ryggarna med "Luxembourg" präglad i guld i nedersta fältet. Ur Lars Victor von Stedingks bibliotek. 6000:–

Vid revolutionen 1830 då Karl X tvingades abdikera blev det en kamp mellan de två kungliga närbesläktade ätterna Bourbon och Orléans. De s.k. Legitimisterna hyllade Bourbon och ansåg att greven av Chambord såsom Henrik V borde vara rättmätig kung, medan Orléanisterna stödde hans kusin, Ludvig Filip. Borgarkungen Ludvig Filip vann och Henrik och hans mor Marie-Caroline av Bourbon, Duchess de Berry, fick gå i exil. Denna bok handlar om hans tid i landsflykt. Den kommer dock inte från hans bibliotek.

34. [BERRY, DUCHESSE DE]

PÉRÉFIXE, Hardouin. *Histoire du roi Henri le Grand, par messire Hardouin de Péréfixe. Édition ornée du portrait de ce Prince et du fac simile d'une de ses lettres; Dédiée a. S.A.R. le Prince Henri, Duc de Bordeaux, par MM Paul et Chrestien, éditeurs*. Paris, de l'imprimerie de Goetschy, 1821. 8:o. Grav. porträtt,+ 286,+ (1) s.+ faksimil. Genomgående med fuktrand. Fint rött presentmarokängband, guldornerad rygg med franska liljan i fälten, pärmarna med förgyllda ramar och inre förgylld bordure, helt guldsnitt. Ryggen med lätt lagning nedtill. Bakpärmerna med Duchess de Berrys förgyllda pärmstämpel och frampärmerna med guldpräglad gåvoinskrift: "Donné par S.A.R. Madame la Duchesse De Berry le 7 Mai 1821 à Alexandrine Roger. 2e Classe d'Instruction." Ur Lars Victor von Stedingks bibliotek. 15000:–

Fint presentexemplar. Marie-Caroline av Bourbon, Duchesse de Berry (1798–1870) var dotter till Frans I av Bägge Sicilierna och gift med Karl Ferdinand, hertig av Berry och son till Karl X av Frankrike. Karl Ferdinand dog dock redan 1820 och Marie-Caroline fick ensam kämpa hårt för att få deras son Henrik, greve de Chambord (1820–83), erkänd som fransk kung 1830 och som då skulle ha blivit Henrik V. Efter att ha misslyckats

1830 fick de båda gå i landsflykt. År 1832 försökte hon sig som titulärregent för sin omyn- dige son på ett uppror mot kung Ludvig Filip, Henriks kusin. Från sin exil landsteg hon i Marseille i april 1832 och lyckades samla ihop en skara anhängare. Dessa besegrades dock redan i juni och hon blev dömd till fängelse och av sin svärfar (f.d. Karl X) fränta- gen både regentskapet och förmyndarskapet över sina barn. Frisläppt levde hon därefter i Venedig i ett nytt äktenskap med den italienske greven Ettore Carlo Lucchesi-Pall. Alexander Dumas d.ä. skrev två dramer om hennes olika intriger.

Detta är en biografi över Henrik IV (av Navarra), det stora föredömet för den tänkte Henrik V. Bakpärmen har Marie-Carolines vapenexlibris som består av hertigdömet Berrys tre liljor och ätten Bourbons av Bägge Siciliernas vapen, och frampärmen med gåvopräglingen till Alexandrine Roger.

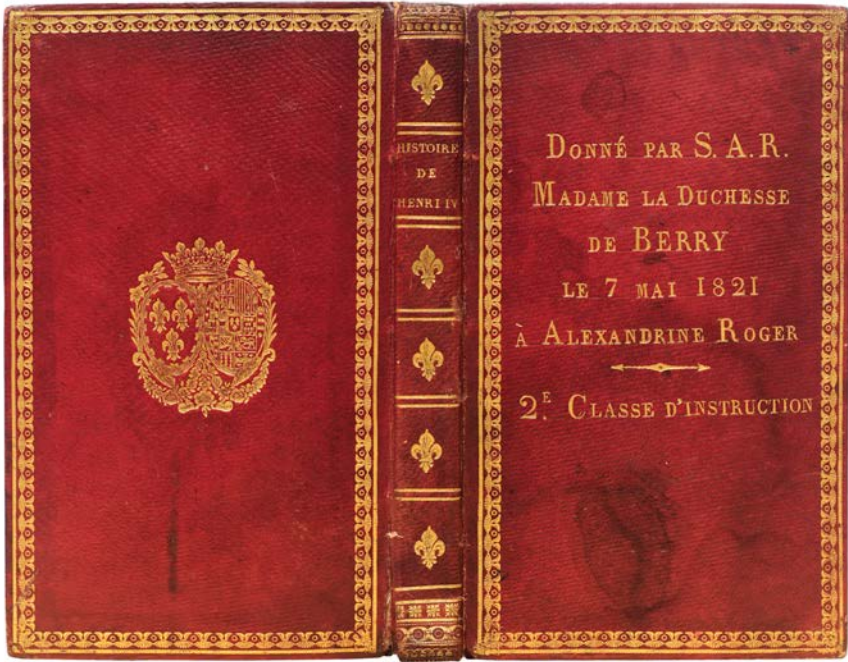
35. [BERRY, DUCHESSE DE]

SAINTE-HILAIRE, Emilio Marco. *Vie anecdotique de S.A.R. Madame, Duchesse de Berry, depuis sa naissance jusqu'à ce jour; par E. M. de Saint-Hilaire.* Paris, Séguin, 1826. 12:o. Grav. porträtt,+ XI,+ (blank),+ 312 s. Mycket fint grönt saffianband, rikt guldornerad- och blindpräglad rygg med upphöjda bind, guldornerade pärmar med guld- och blindpräglade kantlinjer, för- gyllda hörn med arabesk i mitten, inre förgylld bordure och helt guldsnitt (Meslant, med signering i guld på ryggen). Med bläckanteckningen "M. le Duc" på försättsbladet. Ur Lars Victor von Stedingks bibliotek. 9000:-

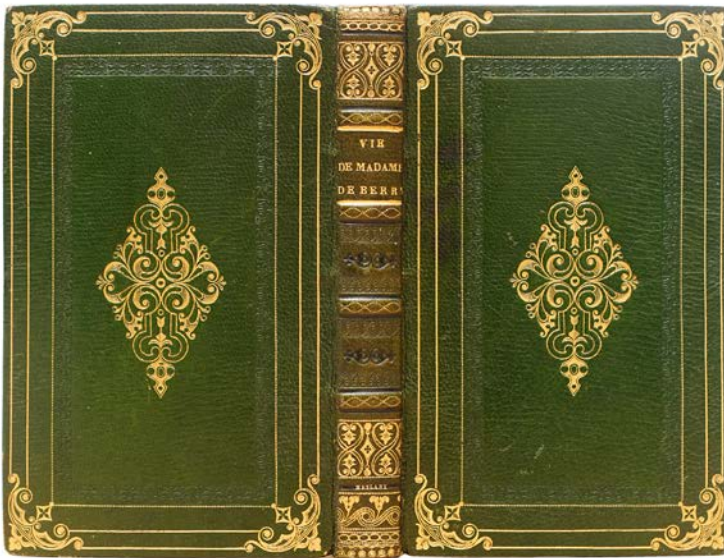

Biografi över Marie-Caroline av Bourbon, Duchesse de Berry, år 1826 änka och svärdot- ter till kungen Karl X, och känd för sitt utsvävande nöjesliv i Paris. Som mor till Henrik, var hon även ofta i bråk med sin svägerska om företräde i rang och titulatur. Bokbinda- ren N. Meslant stod den till tronen konkurrerande ätten Orléans nära och år 1836 kalla- de han sig för bokbindare till "drottningen, prinsen och prinsessan", dvs till Ludvig Fi- lips familj, och han var enligt Ramsden "...certainly a first-class binder of wide range". Dock svårt att avgöra åt vem detta fina band är gjort. Titulaturen "Monsieur le Duc" skulle kunna tyda på Louis VI Henri de Bourbon-Condé (1756–1830), 9:e hertigen av Enghien.

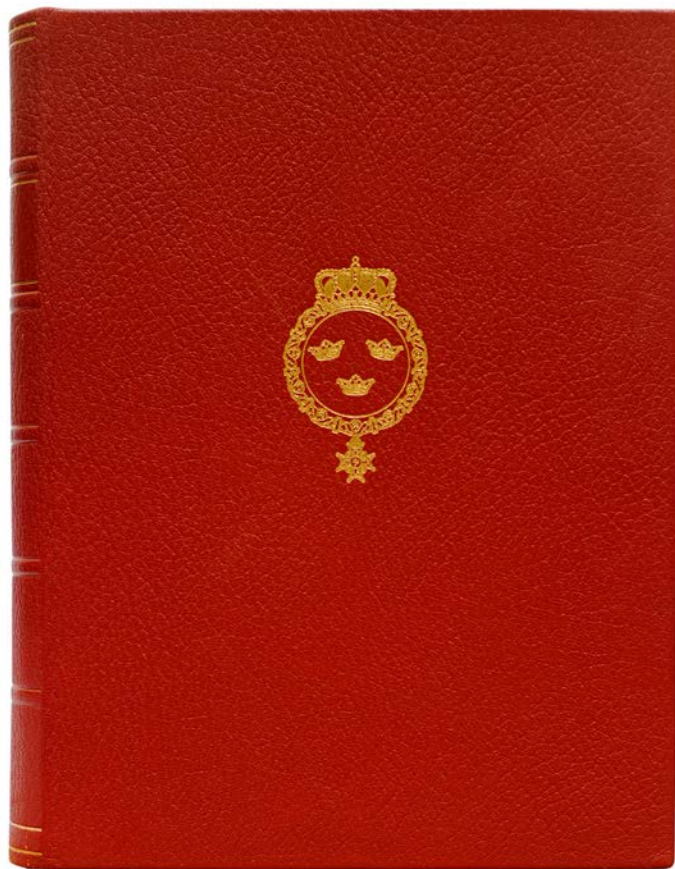

[34]

[35]

36. SJÖGREN, Arthur. *Svenska kungliga och furstliga bokägarmärken inklusive dedikations- och donationsexlibris. Med över 900 avbildningar samlade och beskrivna av Arthur Sjögren. Med ett förord av Johannes Rudbeck.* Stockholm, Bröderna Lagerström, 1915. 4:o. (2),+ CLII,+ 352,+ (7) s. Rikt illustrerad. Tryckt på tjockt papper. Förlagets röda marokängband med guldornerad rygg och frampärm, helt guldsnitt. 3000:–

Upplaga tryckt i 550 numrerade exemplar, varav detta är nummer 403. Mycket användbart referensverk om kungliga provenienser från Gusav Vasa till Gustav V.

BIBLIOTHEKET
PÅ
DRÖTNINGHOLM.